

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nový občanský zákoník a poctivé jednání v právním styku

Nový občanský zákoník ve svých úvodních ustanoveních vymezuje předmět úpravy a dále uvádí přehled základních zásad, na nichž spočívá soukromé právo. V § 6 na rozdíl od svého „předchůdce“ pak po vzoru zahraničních právních úprav zdůrazňuje povinnost jednat v právním styku poctivě a v dalším odstavci téhož paragrafu zdůrazňuje, že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého činu.

Rödl & Partner

Dosavadní platný a účinný zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) neztrácí příliš času vymezením zásad, na nichž spočívá. Pokud se zaměříme pouze na shora uvedenou zásadu, která má být předmětem našeho příspěvku, tedy zásadu poctivosti a důvěry, jež je v různých podobách vyjádřena v evropských civilních kodexech, jakož i v principech evropského smluvního práva, zjistíme, že mu přílišná pozornost věnována není[1].

Již mnoho let je jak v právní teorii, tak praxi diskutována otázka dobré víry v OZ, respektive rozlišení subjektivní a objektivní dobré víry, které se stalo předmětem mnoha neutichajících diskuzí. Uvedenému problému „nepřidal“ ani již tolikrát zmíněný chybný překlad „good faith“ v případech spotřebitelských smluv. K tomuto bylo ovšem dle našeho názoru řečeno a napsáno již mnoho a k výše uvedenému se již vyjadřovat nebudeme.

Nejen ze shora zmíněných důvodů je dle důvodové zprávy k současně platnému, avšak neúčinnému zákonu č. 89/2012 Sb, občanský zákoník, (dále jen „NOZ“) zásada dobré víry (v objektivním smyslu) vyjádřena formulací ukládající každému jednat v právním styku poctivě.

Podrobnější vysvětlení k zakotvení této nové formulace bychom však v důvodové zprávě hledali marně. K předmětnému § 6 NOZ je spolu s odkazem na ostatní evropské kodexy zmíněno, že kritérium poctivého a slušného uplatňování oprávnění i poctivého a čestného plnění povinností, odpovídá zásadě čestného žití.

Důvodová zpráva odkazuje, jak již bylo uvedeno, na ostatní evropské civilní kodexy, mimo jiné také na ustanovení § 242 německého občanského zákoníku (dále jen „BGB“). Jaký je však skutečný význam a smysl § 242 BGB a dosáhl český zákonodárce po vzoru této zahraniční úpravy svého zamýšleného cíle?

Dle citovaného ustanovení, nesoucího označení „Treu und Glauben“ (čili objektivní princip poctivosti a důvěry nebo „bona fide“) je dlužník povinen plnit své povinnosti ve vztahu k věřiteli, právě jak to vyžaduje princip poctivosti a důvěry s přihlédnutím ke zvyklostem v daném styku („Verkehrssitte“ nebo „common usage“). Jak judikatura, tak nauka přiznala tomuto ustanovení velký význam a důležitost a „povýšila“ jej na obecnou zásadu, tj. že každý je při výkonu svých práv a plnění svých povinností povinen jednat s souladu s „Treu und Glauben“. Při snaze o „rozklíčování“ tohoto slovního

spojení zjistíme, že slovo „Treu“ má zahrnovat ve vztahu mezi zúčastněnými osobami mimo jiné spolehlivost, upřímnost a ohleduplnost a slovo „Glauben“ pak důvěru v jednání druhé strany, že bude jednat právě v itencích výše uvedených. Celé spojení pak obsahuje požadavek poctivého a loajálního chování s ohledem na oprávněné zájmy druhé strany. Třeba připomenout, že zásada nenachází uplatnění jen v oblasti závazkových vztahů, nýbrž v celém soukromém právu. Uplatnění práv či využití právního stavu, který by odporoval zásadě „Treu und Glauben“ je proto nepřípustný. Následky takového jednání se pak liší v závislosti na okolnostech jednotlivého případu. Obecně ale vedou k omezením či tíži té strany, která se proti uvedenému principiu provinila. Například k okolnostem, které by jinak byly zohledněny, se nepřihlíží (námítky jsou považovány jako nedůvodné), práva se stanou nevymahatelnými, či požadavky, které zde objektivně chybějí jsou brány jakožto existující (kupříkladu u smlouvy neplatné z důvodu nedodržení formy je na smlouvu nahlíženo jakoby forma dodržena byla).

Závěrem jedno krátké konstatování. Pouhé ustanovení zákona, jež stanoví každému povinnost jednat v právním styku poctivě, jistě neznamená, že nás od ledna příštího roku s účinností nového občanskému zákoníku čeká velký průlom a adresáti této normy budou skutečně dodržovat pravidla poctivosti a důvěry. Přece jen je třeba si přiznat, že české právní prostředí ani po více než dvaceti letech od svého „rozchodu“ s komunismem nedosáhlo potřebné vyspělosti, v mnoha ohledech tápe a její minulost je jí neustále v patách. Nezbyvá než doufat, že se princip poctivosti promítne nejen v legislativě, nýbrž především ve smýšlení a přemýšlení nás všech, nejvyšších představitelů státu nevyjímaje.

Thomas Britz,
advokát a Rechtsanwalt/Senior Associate

Mgr. Lucie Siebertová,
advokátní koncipientka

[Rödl & Partner, v.o.s.](#)

Platnéřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111
Fax: +420 236 163 799
e-mail: prag@roedl.cz

-----
[1] Zmíněná „pocitivost“ je v novém občanském zákoníku označována zásadou, v literatuře či odborných člancích je však možné se setkat s označením nikoliv jako zásada, nýbrž princip. S ohledem na skutečnost, že jsou oba dva pojmy používány různě, se nebudeme zabývat bližším rozlišením zásada vs. princip, nýbrž podstatný bude obsah tohoto pojmu.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)